

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Mario Racić
Zvanje	Profesor povijesti i hrvatskog jezika i književnosti
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	OŠ Josipa Antuna Čolnića Đakovo
Adresa elektroničke pošte	mario.racic@skole.hr
Naslov Metodičkih preporuka	Tema: Prve ljudske zajednice u prapovijesti Nastavna jedinica: Starije i mlađe kamenog doba - obrada
Predmet (ili međupredmetna tema)	Povijest
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	5.
OBVEZNI ELEMENTI	
Odgojno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	<p>POV OŠ A.5.1. Učenik objašnjava dinamiku i promjene u pojedinim društвima u prapovijesti i starome vijeku.</p> <p>Domena: Društvo</p> <p>Ishod teme: Učenik objašnjava promjene u načinu života ljudi u prapovijesti.</p> <p>Ishodi aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none">- učenik objašnjava sličnosti i razlike u obradi oruđa i oružja pomoću slikovnog materijala- učenik izdvaja razlike i sličnosti u životu ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba radom na povijesnim izvorima- učenik uspoređuje život ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba pomoću usporedne tablice- učenik objašnjava razlike i sličnosti u životu ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba- učenik primjenjuje znanja o kamenom dobu u kvizu Quizizz
Tijek nastavnog sata	a) uvodni dio 10 minuta b) središnji dio 25 minuta c) završni dio 10 minuta

**Opis svih aktivnosti
(što rade učenici, a što
učitelj/nastavnik)**

Uvod

Učitelj učenicima na početku sata dijeli fotografije na kojima je prikazano oruđe i oružje kamenog doba (primjeri se nalaze u sadržajima). Na fotografijama je oružje i oruđe od kamena koji su grubo ili glatko obrađeni. Učenici će u paru promatrati ove fotografije i raspravljati o njima: *čemu su služili ti predmeti, kako su obrađeni, od čega su, je li ih bilo teško nabaviti u prirodi, uočavaju li razlike i sličnosti, koristimo li danas takve ili slične predmete.* Razgovorom učenici iznose zaključak kako su grubo obrađeni predmeti pripadali jednom razdoblju, a glatko obrađeni drugom razdoblju.
Ishod ove aktivnosti je da učenik objašnjava sličnosti i razlike u obradi prikazanih oruđa i oružja.

Učitelj učenicima najavljuje temu u kojoj će učenici radom na tekstu uočiti razlike dva velika razdoblja kamenog doba – starije i mlađe kamenog doba. Učenici u svoje bilježnice zapisuju naslov **Starije i mlađe kamenog doba**.

Središnji dio

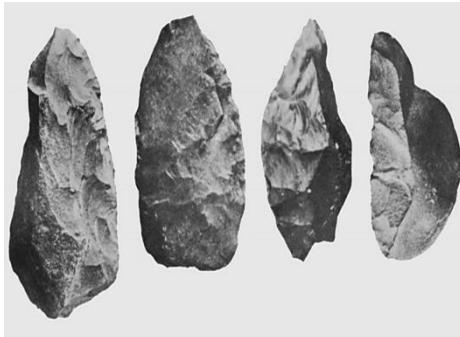
Učitelj učenicima dijeli nastavni listić na kojem se nalazi usporedna tablica starijeg i mlađeg kamenog doba, a učenici će radom u paru na povjesnom izvoru upisati tražene podatke. Učenicima učitelj dijeli nekoliko povjesnih izvora koji se nalaze na nastavnom listiću iz kojih mogu pronaći tražene podatke (tekstovi se nalaze u sadržajima). Učitelj obilazi učenike i pomaže u radu. Tablica se može prilagoditi (ukoliko učitelj koristi još neki povjesni izvor). Učenici rade 15 minuta, a zatim na glas govore odgovore koje provjeravamo. Prvo će učenici nadopunjavati jedni druge, a ukoliko bude potrebe može pomoći i učitelj. Zadatak svakog para je objasniti zašto je u tablicu stavio baš taj podatak.

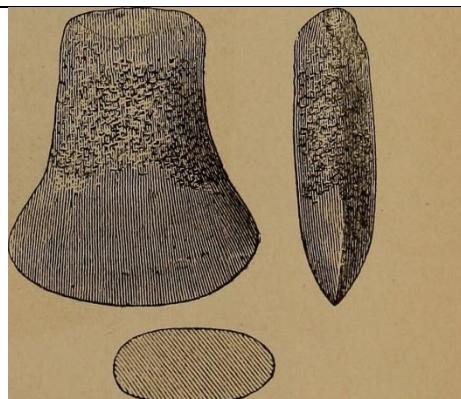
	starije kamenog doba	mlađe kamenog doba
zanimanja		
mjesto stanovanja		
način života		
oružje i oruđe		
neki izumi		

Ishodi ove aktivnosti:

učenik izdvaja razlike i sličnosti u životu ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba radom na povjesnim izvorima
učenik uspoređuje život ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba pomoću usporedne tablice
učenik objašnjava razlike i sličnosti u životu ljudi starijeg i mlađeg kamenog doba.

	<p>Učitelj učenicima nudi problemski zadatak da na osnovu pročitanog teksta i dosadašnjih saznanja razmisle o tome kako su izumi vatre i kotača pomogli razvoju čovječanstva. Učenici u paru razgovaraju, a potom upisuju odgovore. Neka navedu četiri ideje. Za svaku ideju je potrebno objasniti i dati primjer kako je poboljšala život ljudi.</p> <p>Ishod ove aktivnosti je da učenik objašnjava kako su vatra i kotač pomogli ljudima.</p> <p>Završni dio</p> <p>Ponoviti i provjeriti što su učenici usvojili o starijem i mlađem kamenom dobu. Za provjeru koristiti kviz Quizizz u kojemu se nalazi 10 pitanja. Nakon svakog pitanja i odgovora, porazgovarati s učenicima ukoliko ima nekih nejasnoća. Učenici koriste u dogовору с учителјем своје мобилне телефоне или таблете.</p> <p>Ishod ove aktivnosti je da učenik primjenjuje znanja o kamenom dobu u kvizu Quizizz.</p>
<p>Sadržaji koji se koriste u aktivnostima</p>	<p>Uvod</p> <p>Fotografije kamenih predmeta.</p>

Multimediji ili interaktivni sadržaji nisu autorsko djelo autora Metodičke preporuke, ali su dostupni pod Creative Commons licencijom Imenovanje Nekomerčijalno Dijeli pod istim uvjetima CC BYNC-SA 4.0.

Središnji dio

Nastavni listić s tekstovima i usporednom tablicom starijeg i mlađeg kamenog doba.

Prvi ljudi su lovili divlje životinje, hvatali ribu i skupljali plodove i biljke za jelo. Prošle su tisuće godina dok ljudi nisu naučili obrađivati zemlju. Ljudi su primijetili da iz sjemena koje padne na zemlju raste nova biljka. Počeli su skupljati sjeme i namjerno ga saditi. Tako su uzgajani prvi usjevi, divlja pšenica i ječam. Ljudi su istovremeno naučili i kako pripitomiti životinje. To je značilo da će uvijek imati dovoljno mesa, mlijeka i vune. Stoku su koristili i za pomoć na njivi. Kada su ljudi naučili obrađivati zemlju, više se nisu morali seliti u potrazi za hranom. Počeli su se naseljavati u selima i imali su vremena za učenje novih vještina, poput predanja, tkanja i izrade grnčarija.

(Izvor: Ilustrirana enciklopedija svjetske povijesti za mlade; Marjan tisak,

Split, 2008., str. 10)

S pomoću vatre pretvorio je čovjek glinu u nov materijal. Bila je to dvostruka pobjeda: pobjeda nad glinom i pobjeda nad vatrom. Istina, vatra je i prije služila čovjeku: branila ga od zime, tjerala od njega divlju zvjerad, pomagala mu da čisti šumu i dolazila u pomoć sjekiri kada je sjekira gradila čamac. Ljudi su već dobro naučili dobivati vatrnu: ona je poslušno nastajala pred njima kad su trli jedan komad drveta o drugi.

(Izvor: Povijesna čitanka, Marija Vrbelić, Mirko Žeželj, Školska knjiga – Zagreb 1971., str. 11)

Neolitska naselja pružaju dragocjene podatke o načinu života ljudi u to doba. Osim u zemunicama oni su stanovali već i u nadzemnim kućama s jednom sobom ili više njih. Od kamenog oruđa izrađena klesanjem upotrebljavahu još samo nožić i vrhove za strelice. Ostalo bi kamenom oruđe grubo klesali, a zatim glaćali. Motičarska je zemljoradnja bila razvijena, što potvrđuju klinovi u obliku obućarskih kalupa, na kakva često nailazimo, a upotrebljavali su ih pri obrađivanju zemlje. Uz zemljoradnju bilo je razvijeno i stočarstvo; kosti goveda, svinje, psa i koze svjedoče da je čovjek bio već pripitomio i uzgajao te životinje.

(Izvor: Povijesna čitanka, Marija Vrbelić, Mirko Žeželj, Školska knjiga – Zagreb 1971., str. 11)

Razvoj kotača bio je polagan, ali stalan na gotovo cijelom planetu. Njegov je preteča trupac, s pomoću kojega se podmetanjem i kotrljanjem ispod teških tereta olakšava njihovo pokretanje. Pojava kotača vezana je uz kola kao prijevozno sredstvo. Najstariji prikazi kotača pronađeni su među ostacima središnjoazijskih kultura (Ur, oko 2700. pr. Kr.), puna su oblika i slični onima iz mlađega kamenog doba, nađenima u tresetištima sjeverne i zapadne Europe.

(Izvor: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33442>)

Očekivani odgovori.

	starije kameni doba	mlađe kameni doba
zanimanja	lov i sakupljanje plodova	ratarstvo i stočarstvo
mjesto stanovanja	špilje, kolibe od šiblja	čvrste kolibe zemunice sojenice
način života	skitalački (nomadi)	sjedilački
oružje i oruđe	od grubog kamenja	od glatkog kamenja
neki izumi	vatra luk i strijela	kotač glina

	<p>Završni dio Kviz Quizizz https://quizizz.com/admin/quiz/5d1b55391ef0d9001ad61349/starije-i-mlae-kameno-doba</p>
Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute	<p>Vrednovanje za učenje: Učitelj tijekom cijelog nastavnog procesa promatranjem rada u skupini vrednuje rad učenika. Pomoću aktivnosti rješavanje kviza Quizizz provjeriti razinu ostvarenosti odgojno-obrazovnog ishoda - učenik primjenjuje znanje o starijem i mlađem kamenom dobu.</p>
Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi	<p>Problemski zadatak: Učitelj učenicima nudi problemski zadatak da na osnovu pročitanog teksta i dosadašnjih saznanja razmisle o tome kako su izumi vatre i kotača pomogli razvoju čovječanstva. Učenici u paru razgovaraju, a potom upisuju odgovore. Neka navedu četiri ideje. Za svaku ideju je potrebno objasniti i dati primjer kako je poboljšala život ljudi. Istraživački zadatak: Daroviti učenici mogu pomoći Interneta istražiti gdje se sve na području Hrvatske nalaze nalazišta iz kamenog doba te prezentirati ostalim učenicima. U slijepu kartu Hrvatske mogu upisivati nalazišta.</p>
DODATNI ELEMENTI¹	
Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema	<p>osr A.2.3. Razvija osobne potencijale osr A.2.4. Razvija radne navike osr B.2.2. Razvija komunikacijske kompetencije osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html pod A.2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_157.html uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema. uku C.2.4. Učenik se koristi ugodnim emocijama i raspoloženjima tako da potiču učenju i kontrolira neugodne emocije i raspoloženja tako da ga ne ometaju u učenju. uku D.2.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju sa drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spremjan je zatražiti i ponuditi pomoć. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html goo B 2.1. Obrazlaže svoje ideje i stajališta važna za odlučivanje poštujući mišljenja drugih.</p>

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodičkih preporuka.

	<p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html</p> <p>ikt C 2. 4. Učenik uz pomoć učitelja odgovorno upravlja prikupljenim informacijama.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html</p> <p>Hrvatski jezik OŠ HJ A.5.4.</p> <p>Učenik čita tekst s razumijevanjem, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta u cjelini.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html</p> <p>Informatika A.5.1</p> <p>Učenik pronalazi i vrednuje informacije.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html</p> <p>Geografija GEO OŠ B.5.1.</p> <p>Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html</p>
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	<p>Hrvatski jezik OŠ HJ A.5.4.</p> <p>Učenik čita tekst s razumijevanjem, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta u cjelini.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html</p> <p>Informatika A.5.1</p> <p>Učenik pronalazi i vrednuje informacije.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html</p> <p>Geografija GEO OŠ B.5.1.</p> <p>Učenik analizira prostorne organizacije i procese istraživačkim radom, uporabom geografske karte i IKT-a.</p> <p>https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_145.html</p>
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	<p>Učenici koji rade prema redovnom programu uz prilagodbu mogu nacrtati nekoliko izuma iz starijeg (vatru, luk i strijelu, šipilju, nožić), a nekoliko iz mlađeg kamenog doba (sojenicu, zemunicu, kotač, domaće životinje) te ih razvrstati u starije ili mlađe kamenog doba.</p> <p>Ishod ove aktivnosti je da učenik objašnjava otkrića iz mlađeg ili starijeg kamenog doba pomoću crteža.</p>
Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima	Daroviti učenici mogu pomoći Interneta istražiti gdje se sve na području Hrvatske nalaze nalazišta iz kamenog doba te prezentirati ostalim učenicima. U slijepu kartu Hrvatske mogu upisivati nalazišta.

	
	<p>Ishod ove aktivnosti je da učenik objašnjava smještaj nalazišta iz kamenog doba na tlu Hrvatske pomoću slijepog zemljovida.</p>
Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	
Projektni zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedejske i interaktivne sadržaje	<p>Kviz Quizizz</p> <p>https://quizizz.com/admin/quiz/5d1b55391ef0d9001ad61349/starije-i-mlae-kameno-doba</p> <p><i>Multimedijski ili interaktivni sadržaj je autorsko djelo autora Metodičke preporuke.</i></p>
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	<p>Povjesna čitanka, Marija Vrbelić, Mirko Žeželj, Školska knjiga – Zagreb 1971.</p> <p>Ilustrirana enciklopedija svjetske povijesti za mlade; Marjan tisak, Split, 2008.</p> <p>http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33442</p> <p><i>Multimedijski ili interaktivni sadržaji nisu autorsko djelo autora Metodičke preporuke, ali su dostupni pod Creative Commons licencijom Imenovanje Nekomerčijalno Dijeli pod istim uvjetima CC BYNC-SA 4.0.</i></p>